

Internationella Kunskapsgymnasiet
Årstaängsvägen 31H
117 43 Stockholm

2010-10-01
1 (10)
Dnr 40-2010:270

Kunskapsskolan AB
Box 92146
120 08 Stockholm

Kvalitetsgranskning av Internationella Kunskapsgymnasiet i Stockholms stad

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat hur elevers möjligheter att nå målen påverkas av arbetsmetoder inom ramen för självstudier/eget arbete.

Områden som bör förbättras:

- Skolan behöver förbättra kvaliteten i workshoppassen.
- Då tid för projektarbete läggs ut behöver skolan säkerställa att eleverna får tillräckligt med handledningstid för att i enlighet med kursplanen kunna genomföra Projektarbete 100 poäng.
- Skolan bör försäkra sig om att elevernas skolarbete fördelas så jämnt som möjligt över veckans fem dagar.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med självstudier så att eleverna ges möjlighet att nå kursplanernas mål att uppnå och att detta inte får vara lärarberoende.
- Skolan bör försäkra sig om att kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete med självstudier.
- Skolan bör skapa bättre förutsättningar för att elever ska kunna nå målen i samband med självstudier genom att stärka elevernas möjligheter till studiero samt förbättra tillgången till fungerande datorer i skolans lokal.
- Skolan behöver förbättra sina insatser så att alla lärare arbetar aktivt med att ge elever möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll där självstudier förekommer.

Rektor och huvudmannen har ansvar för att Internationella Kunskapsgymnasiets förbättringsområden åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet.

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan Internationella Kunskapsgymnasiet i Stockholms stad

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan under perioden 15 mars 2010 till den 31 oktober 2010. Granskningen av Internationella Kunskapsgymnasiet i Stockholms stad ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan.

Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning>).

Syftet med kvalitetsgranskningsprojektet är att granska hur elevernas möjligheter att nå målen påverkas av arbetsmetoder inom ramen för självstudier/eget arbete. För att leva upp till styrdokumentens krav på individanpassning går skolorna olika vägar. Inom den regelbundna tillsynen har Skolinspektionen fått intrycket att ett vanligt sätt är att öka andelen självstudier/eget arbete. Arbetssättet ställer stora krav på elevers förmåga att planera och genomföra studier med begränsad lärarhandledning. Hur skolor arbetar med självstudier/eget arbete ter sig mot denna bakgrund som ett viktigt granskningsområde. Vid avslutat projekt ska de granskade skolornas förhållningssätt gällande självstudier/eget arbete ha synliggjorts och bedömts mot de krav som ställs i författningarna men också med stöd av forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Detta förväntas bidra till att dessa skolor fortsättningsvis arbetar med självstudier/eget arbete med en hög måluppfyllelse och inom ramen för definitionen av undervisningstid. Projektets resultat kommer även att spridas till skolor och huvudmän som inte deltagit i studien och förväntas där ge samma effekt som i de granskade skolorna.

Granskningen tar sin utgångspunkt i följande frågeställningar:

- Ger skolans sätt att anordna självstudier eleverna möjlighet att nå målen?
- Ger självstudierna utrymme för att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov?
- Upplever eleverna att de får det stöd och den stimulans de behöver?

Motivering till beslutet

Ger skolans sätt att anordna självstudier eleverna möjlighet att nå målen?

Skolinspektionens regelbundna tillsyn har visat att det blivit allt vanligare att organisera undervisningen i form av självstudier. Denna undervisningsform är vanligare i vissa skolor än i andra. Mycket tyder vidare på att begreppet undervisningstid är föremål för en relativt fri tolkning. Det kan också konstateras att självstudier/eget arbete organiseras på olika sätt. Det nationella målet att elever i gymnasieskolan ska nå minst godkänt betyg i samtliga kurser som ingår i deras studieplan är långt ifrån uppnått i svensk gymnasieskola. Arbetsformer och arbetssätt påverkar måluppfyllelsen i hög grad. Undervisningsmetoden självstudier kräver god planering och förberedelse av både lärare och elever. Forskningen visar att elever från studievana hem hanterar de outtalade krav som ställs i självstudier/eget arbete, medan elever från mindre studievana hem i större utsträckning är beroende av interaktion med läraren.

Under denna rubrik behandlas följande punkter:

- Beskrivning av skolans kunskapsresultat.
- Erbjuds den garanterade undervisningstiden
- I vilken utsträckning använder skolan självstudier
- Hur är självstudierna upplagda
- Hur förbereds eleverna för att klara självstudier
- Bidrar självstudier till att elever avbryter utbildningen
- Hur arbetar skolan med mål att sträva mot i arbetsformen självstudier

Internationella Kunskapsgymnasiet är en fristående skola tillhörande koncernen Kunskapskolan AB och styrs av koncernens pedagogiska grundkoncept. Undervisningen på skolan följer en tvåspråkig modell där hälften av undervisningen genomförs på engelska. Skolan har funnits sedan 1997 men det är först från och med läsåret 2007/2008 som skolan har följt koncernens pedagogiska modell - detta i samband med ett ägarbyte.

Skolan erbjuder två program som motsvarar de nationella program som också ingår i detta granskningsprojekt: naturvetenskapsprogrammet (NV) samt samhällsvetenskapsprogrammet (SP). Av skolans egen redovisning framgår att undervisningstiden schablonmässigt består av ca 60 procent lektionspass och 40 procent ämnesworkshop. Vidare anger skollärdningen att deras sätt att bedriva undervisning vanligtvis består av 24 timmar per vecka varav 14 timmar i form av lärarledda lektioner samt 10 timmar som ämnesworkshop.

Skolan definierar workshoppassen som lärarledd ämneshandledning. Vilka workshoppass eleven deltar i styrs av vilka ämnesbehov eleven har från vecka till vecka. Vidare anger skolan att planering av deltagande på workshoppassen sker i dialog mellan den enskilda eleven och elevens personliga handledare. Uppföljning av planering sker via elevens loggbok i ett samspel mellan elev, elevens personliga handledare samt ämneslärarna som undervisar eleven. Skolan arbetar i stor utsträckning med datorer och internet både i undervisningssammanhang och som en viktig kommunikationskanal mellan skolledning, elever, lärare och föräldrar.

Skolinspektionen använder nationell statistik från år 2009 för att bedöma skolans måluppfyllelse och resultat. Skolans kunskapsresultat avseende den genomsnittliga betygspoängen, andel behöriga elever till högskolan samt andel elever som fullgör sin utbildning inom fyra år för NV- och SP-programmet visar högre resultat än för riket. I övrigt är skolans kunskapsresultat också goda. Det är endast enstaka elever som inte når betyget godkänt i kärnämnen och Projektarbete 100 poäng. Dock anger skolchefen att dessa goda resultat inte kommer att uppfyllas i år. Vid inspektionen saknades uppgifter om skolans lägsta intagningspoäng för skolan för åren 2004 till 2006 men skolchefen anger att intagningspoängen är lägre än under tidigare år. Skolchefen uppskattar att det kan handla om en minskning på över 100 poäng för båda programmen. Vidare anger skolchefen en anledning till detta kan vara det försämrade rykte skolan fick i och med övertagandet av ny huvudman. Avseende elevers avhopp från utbildning under årskurs 2 eller 3 anger skolchefen att det handlar om enstaka elever och att det inte finns kopplingar till självstudier.

Både skolledning och huvudman anger i sina skriftliga svar till Skolinspektionen att självstudier inte används som en generell metod utan endast i Projektarbete 100 poäng. I intervju med elever framkommer emellertid att eleverna likställer ämnesworkshop samt vissa lektioner med självstudier då dessa pass kännetecknas av att de utför arbete enskilt eller i grupp och att läraren inte har en föreläsning eller håller i ett seminarium. Av de intervjuade lärarna instämmer enstaka lärare i elevernas bild av självstudier. Dock framkommer av intervju med skolledning och lärare att vid användning av en bredare definition av begreppet självstudier förekommer självstudier i de flesta kurser. Den breda definitionen tar sin utgångspunkt i de skrivningar som återfinns i de nationella styrdokumentet för gymnasieskolan. Bland dessa finns följande:

- anpassning av undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- utveckling av elevernas förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.
- lärarnas samverkansstrategier så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick över större kunskapsfält och se sammanhang.
- vikten av "infärgning" av ämnen i enlighet med programmålen för de nationella programmen.

Skolledningen understryker dock att utifrån en sådan definition sker självstudier under lärarens fysiska närvaro.

Både huvudmannen och skolledningen anger att skolan erbjuder elever 2520 timmar i undervisningstid på tre år för NV- och SP-programmen vilket är ca 13 procent mer än vad gymnasieförordningen kräver som den lägsta garanterade undervisningstiden. Beräkning bygger på att elever deltar i samtliga workshoppass som de har tillgång till. I intervju med skolledning, lärare och elever får Skolinspektionen dock en samstämmig bild av att elevdeltagande på workshoppassen är anmärkningsvärt lågt och att detta har varit problematiskt för skolan. Skolan har heller ingen skolövergripande närvarokontroll över enskilda elevers deltagande i workshoppassen. Skolinspektionen bedömer att skolan väl erbjuder eleverna den garanterade undervisningstiden, men att skolan behöver förbättra kvaliteten i workshoppassen.

I Projektarbete 100 poäng schemaläggs inga lektioner eller workshoppass men skolan räknar i sin redovisning att 101 timmar erbjuds. Av intervju med elever framkommer hur mycket tid som används för Projektarbete 100 poäng. Enstaka elever anger att det sker täta kontakter med handledaren både inom och utanför schemalagd tid. Dock anger flertalet elever att antalet timmar där elever och lärare träffas är få och att det inte finns någon närvarokontroll. Vidare framkommer i intervju med elever att diskussioner om arbetet med Projektarbete 100 poäng ibland kan uppstå i korridoren, vid utvecklingssamtalen eller vid en annan lektion som elever har med samma lärare som handleder dem i Projektarbete 100 poäng. Ofta ligger ansvaret hos eleverna att boka tid med handledaren. I kursplanen för Projektarbete 100 poäng anges att en sakkunnig lärare följer, diskuterar och bedömer arbetet i dess olika faser. Målen med projektarbetet är bland annat att eleven ska kunna föra loggbok över arbetets gång och fortlöpande redovisa processen, kunna diskutera arbetets utveckling med handledaren och kunna åstadkomma en slutprodukt som innebär en självständig lösning av den valda uppgiften eller det valda problemet. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att eleverna erbjuds tillräckligt med handledning för att med god kvalitet kunna genomföra Projektarbete 100 poäng.

I övrigt förekommer självstudier när lärarna blir sjuka eller får ett annat uppdrag.

I intervju med elever i årskurs 2 och 3 framkommer att vissa elever har tillgång till en hel "undervisningsfri dag" eller "en halv undervisningsfri dag" då inga lektioner förekommer och att inga krav på deltagande på workshoppass ställs. I detta sammanhang framkommer att elevers frånvaro på workshoppassen är ett område som skolan håller på att analysera. Det är Skolinspektionens bedömning att skolan bör se över detta så att elevernas skolarbete fördelas jämt över veckans fem dagar. Detta för att ge eleverna så mycket lärarledd undervisningstid som möjligt.

Självstudier förekommer i flera olika former exempelvis ämnesövergripande projekt, skrivuppgifter, "temakurser", inlämningsuppgifter samt fördjupningsarbeten. Självstudier förekommer även i samband med Projektarbete 100 poäng. Andel självstudier är lärarberoende och varierar från ämne till ämne. Det framgår också att det är mer

självstudier i språk och samhällsvetenskapliga ämnen än i matematik och naturorienterade ämnen. Skolinspektionen uppskattar att det framför allt är i kärnämneskurser i engelska, naturkunskap, religion, samhällskunskap och svenska samt i andra ämnen såsom historia, filosofi och psykologi som självstudier bedrivs. Vidare framkommer i intervju med elever och lärare en samstämmig bild av att det finns en progression av självstudier i skolan från årskurs 1 till årskurs 3. Exempelvis är skolan mer restriktiv att låta elever i årskurs 1 arbeta utanför skolan i samband med workshoppassen. Samma progression brukar ske inom ramen av ett ämne där fortsättningskurser på B och C-nivå innehåller mer självstudier än A-nivå då förutsättningen för de högre betygsstegen kräver större självständighet. Utifrån intervjuer med skolläda, elever och lärare framkommer att eleverna överlag uppfattar att de har mer självstudier än vad skolläda och lärarna uppger. Eleverna i årskurs 3 anger att de har mellan 80 och 90 procent självstudier.

Skolan tar emot elever från flera olika grundskolor – både kommunala och fristående skolor. I intervju med skolläda och lärare framkommer att ca 15 till 20 procent av elever på Internationella Kunskapsgymnasiet kommer från grundskolor som har följt samma pedagogiska grundkoncept men att fördelarna som dessa elever möjligtvis har är marginella. Skolan förbereder elever för att klara självstudier genom inslag av studieteknik, vetenskapligt tänkande, lästeknik och källkritik i flera kurser som en del av den lärarledda undervisningen. Av dokument och intervjuer uppfattar inspektörerna att eleverna vid Internationella Kunskapsgymnasiet tränas systematiskt att ta ansvar för sina studier. Den kontinuerliga personliga handledningen stödjer eleverna i att sätta mål på kort och lång sikt, att följa upp betygsmålen, reflektera och dra slutsatser för det fortsatta arbetet.

Kursplanernas mål att uppnå samt betygskriterier finns tillgängliga på skolans webbplats, Kunskapsporten. I intervju med skolläda, elever och lärare samt av dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av framkommer att i de sammanhang där självstudier förekommer blir arbetet med kursplanernas mål att uppnå varierande mellan olika lärare. Det finns exempel på lärare som arbetar aktivt med att presentera kursplanens mål att uppnå samt betygskriterier och diskuterar dessa regelbundet med berörda elever. Det finns också exempel på lärare som inte ger tydliga hänvisningar till kursplanens mål att uppnå eller som presenterar betygskriterier för kursen i början av läsåret utan att förankra eller konkretisera dessa för eleverna. I intervju med elever och lärare framkommer dock att i självstudier blir elever ensamma i sin läroprocess. Det saknas ofta diskussioner om vad man ska kunna eller vad syftet med uppgiften är. I stället hamnar fokus mest på att klara av ett visst antal uppgifter under en begränsad period. Detta gäller exempelvis ämnen i moderna språk. Skolläda anger att arbetet med att få lärarna att regelbundet använda sig av kursplanens mål att uppnå är ett utvecklingsområde för skolan. Skolinspektionens bedömning är att skolan bör förbättra sitt arbete med självstudier så att eleverna ges möjlighet att nå kursplanernas mål att uppnå och att detta inte får vara lärarberoende.

I intervjuer med lärare och elever samt av dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av framkommer att kursplanernas mål att sträva mot inte självklart utgör underlag för planering av undervisningen eller som utgångspunkt för pedagogiska diskussioner när självstudier förekommer. Skolinspektionen bedömer att skolan bör tydliggöra att kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete med självstudier.

I samtal med skolledning, lärare och elever framkommer att det finns även andra faktorer som påverkar elevernas möjlighet att nå målen i samband med självstudier. Samtliga intervjuade hänvisar till den bristande studieron i skolan. Den fysiska miljön på skolan präglas av öppenhet då skollokalen liknar ett kontorslandskap med glasväggar indelat i klassrum och fria gemensamma utrymmen. Dock förekommer ofta störande ljud eller störande beteende i form av gester som lätt kan observeras av elever som befinner sig i ett klassrum eller vid de gemensamma utrymmena. En konsekvens av detta anger elever är att ett flertal elever väljer att arbeta hemma där det är lugnare. Detta leder också till att elevernas fysiska närhet till lärarna i skolan minskar.

En annan faktor som samtliga intervjuade hänvisar till är att de flesta datorer inte fungerar. Detta leder också till att elever söker sig till hemmet där de oftast har tillgång till en dator. Skolinspektionen konstaterar att undervisningen på Internationella Kunskapsgymnasiet till stor del präglas av självstudier där skolans arbetsmiljö samt tillgång till fungerande datorer spelar stor roll.

Skolinspektionens bedömning är att brister i studiero samt brister i tillgång till datorer i skolan påverkar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen i negativ riktning. Följaktligen bör skolan skapa bättre förutsättningar för att elever ska kunna nå målen i samband med självstudier genom att stärka elevernas möjligheter till studiero samt öka tillgången till väl fungerande datorer i skolans lokaler.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver förbättra kvaliteten i workshoppassen. Skolinspektionen bedömer också att skolan behöver säkerställa att eleverna erbjuds tillräckligt med handledning för att med god kvalitet kunna genomföra Projektarbete 100 poäng. Vidare bör skolan försäkra sig om att elevernas skolarbete fördelas så jämnt som möjligt över veckans fem dagar. Skolan bör förbättra sitt arbete med självstudier så att eleverna ges möjlighet att nå kursplanens mål att uppnå. Detta får inte vara lärarberoende. Skolan bör försäkra sig om att kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete med självstudier. Skolan bör också skapa bättre förutsättningar för att elever ska kunna nå målen i samband med självstudier genom att stärka elevernas möjligheter till studiero samt öka tillgången till fungerande datorer i skolans lokaler.

Ger självstudierna utrymme för att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov?

Individanpassning av undervisningen till varje elevs förutsättningar är en bärande tanke i styrdokumentet för gymnasieskolan. Vikten av elevernas möjligheter att utöva inflytande över un-

undervisningen och ta ansvar för studieresultaten betonas i läroplanen. För att leva upp till dessa krav går skolorna olika vägar. Skolinspektionens regelbundna tillsyn ger intrycket att ett vanligt sätt är att öka andelen självstudier/ eget arbete. Innebär detta i realiteten att undervisningen individanpassas? Har eleverna inflytande över självstudierna? Studier visar i motsats till detta att elevers uppfattning av att behärska skolans tidsplanering är låg.

Under denna rubrik behandlas följande bedömningspunkter:

- Hur stor är elevernas tillgänglighet till lärare
- Har eleverna inflytande över arbetet med självstudier
- Har skolan en pedagogisk idé med självstudier
- Bedrivs självstudierna individuellt eller i grupp

Skolinspektionens samlade bild är att lärarna på Internationella Kunskapsgymnasiet är tillgängliga när självstudier förekommer. I intervju med lärare framkommer att eftersom ett litet antal elever deltar i workshoppassen hinner de ge handledning till var och en. Som tidigare nämnts finns det brister i studiero samt att skolans datorer inte fungerar optimalt vilket i sin tur leder till att flera elever ofta försöker studera hemma. Detta resulterar i att elever begränsar sina möjligheter vad avser tillgång till lärare.

I intervjuer med elever framkommer en varierad bild över hur mycket inflytande eleverna har över arbetet med självstudier. Överlag uppger elever att de framför allt kan påverka redovisningsformer, medan det är mer ovanligt att de har inflytande över innehåll i självstudierna. Innehållet och ramen i olika kurser är för det mesta centralt styrda men möjligheter finns för lärare att erbjuda lokala alternativ vilket lärarna på Internationella Kunskapsgymnasiet till viss del gör. I samhällsorienterade ämnen ska elever hinna med tre till fyra uppdrag fördelade på åtta till tio veckor vardera. I engelska, svenska och moderna språk följer elever en stegmodell där uppgifter på varje steg är centralt styrda. Inflytandet sker främst genom att eleverna erbjuds ett "smörgåsbord" där de kan välja exempelvis vilket tema, land eller tidsperiod man vill arbeta med. I enstaka fall förekommer att läraren bjuder in elever att påverka innehållet och arbetssätt utifrån kursens mål. Skolledningen anger att på lång sikt är tanken att eleverna ska kunna utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll men hittills har skolans fokus varit att vänja både lärare och elever vid skolans pedagogiska modell och grundstruktur. Skolinspektionens bedömning är att elevernas inflytande över självstudiernas innehåll behöver stärkas. Ett sätt att angripa detta är att öka elevernas kännedom och kunskap om de mål som styr utbildningen. Kunskapen om målen är en förutsättning för att eleverna ska kunna ha reellt inflytande över innehållet av undervisningen.

I intervju med skolledning, elever och lärare framkommer att skolans sätt att bedriva självstudier ryms väl inom ramen av skolans pedagogiska idé om en "personlig utformad utbildning". Skolan engagerar elever att planera och genomföra sina studier självständigt och att sätta upp egna betygsmål i samråd med sin personliga handledare. Tillsammans med sin personliga handledare gör varje elev upp en individuell studie-

plan och sätter upp delmål för sina studier. Genom handledning, som schemaläggs varje vecka under hela utbildningstiden, får varje elev tillfälle att tillsammans med sin personliga handledare stämma av att studierna förlöper i planerad takt och att delmålen uppnås. När så är nödvändigt justeras elevens individuella studieplan till innehåll eller studietakt i samråd mellan elev och handledare.

Självstudierna på Internationella Kunskapskolan bedrivs till största del genom individuella uppgifter men gruppuppgifter förekommer också.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans sätt att bedriva självstudier i viss utsträckning ger utrymme för att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov. Dock behöver skolan förbättra sina insatser så att alla lärare arbetar aktivt med att ge elever möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll där självstudier förekommer.

Upplever eleverna att de får det stöd och den stimulans de behöver?

Avsikten med självstudier är att utveckla elevernas förmåga till analys och vetenskapligt tänkande. Detta ska ge eleverna stimulans och möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar. Upplever eleverna detta och får de stöd i arbetet med självstudierna?

Under denna rubrik behandlas följande bedömningspunkter:

- Vilket stöd erbjuder skolan de elever som har svårigheter med självstudier
- Upplever eleverna att självstudierna är lärarledda
- Känner eleverna sig stimulerade av självstudier

I intervju med lärare och elever framkommer att skolan erbjuder stöd i arbetet med självstudier. De personliga handledarna ger stöd att planera elevernas studier via handledarsamtal varje vecka. Exempelvis kan en personlig handledare i samråd med eleven besluta att deltagande i workshoppassen för en viss kurs blir obligatoriskt om man märker att eleven halkat efter i studierna. Skolan upprättar också åtgärdsprogram (skolan kallar detta för "Primary Action Plan") för elever som har svårt med bland annat självstudier. Det stöd som erbjuds i dessa fall handlar är att elevens deltagande på workshoppassen blir obligatoriska. Vidare erbjuder skolans lärare feedback om hur elever ligger till i förhållande till de egna betygsmålen via ett "elevdokumentationssystem" (EDS) där Kunskapsgymnasiets lärare varje vecka för in elevernas studieresultat med kommentarer och betyg. Deltagande i workshoppassen fungerar som stöd i sig när det gäller behov med själva ämnesinnehållet.

Eleverna anger att skolans nya policy med att erbjuda två inlämningsdatum varav den första resulterar i konstruktivt gensvar från läraren också fungerar som ett utmärkt sätt att ge stöd. Dock framkommer i intervju att vissa elever känner sig stressade över självstudieuppgifternas omfattning. Flertalet uppgifter sträcker sig över längre perioder och eleverna kan ha svårt att behärska tidsplaneringen. I de fall elever väljer att arbeta på egen hand med ett begränsat deltagande på workshoppassen brukar stressnivån för

eleverna öka. I intervju med elever framkommer också att det ofta sker krockar mellan olika ämnen avseende inlämningsdatum men att skolan försöker att både på kort och på lång sikt hitta lösningar.

Avseende lärarnas tillgänglighet i Projektarbete 100 poäng se tidigare bedömning under avsnittet "Ger skolans sätt att anordna självstudier eleverna möjlighet att nå målen?". I övrigt är Skolinspektionens bedömning att elever upplever att självstudierna är lärarledda på Internationella Kunskapsgymnasiet.

Flertalet intervjuade elever upplever att självstudier överlag är stimulerande eftersom det skapar variation i undervisningen och att de kommer ha god nytta av detta arbetsätt vid fortsatta studier då det handlar om "eget ansvarstagande".

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna upplever att de får det stöd och den stimulans de behöver i samband med självstudier.

Uppföljning

Vid redovisning till Skolinspektionen i samband med uppföljningen, ange vilka åtgärder som vidtagits och vilka åtgärder som eventuellt planeras. Ange även tidplan för planerade åtgärder och ansvarig för genomförandet. Redogörelsen kan sändas per e-post. Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:270) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Åsa Strand och undervisningsrådet Barbro Nässén deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ann-Christin Hartman
Enhetschef

Partow Khademi
Utredare/Föredragande

Bilaga

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan

De bedömningar som Skolinspektionen gör inom ramen för granskningen grundar sig på de författningar som reglerar gymnasieskolan.

I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna finns en bärande tanke om individanpassning och elevernas möjligheter att utöva inflytande över undervisningen. Där finns också mål att sträva mot när det gäller elevernas förmåga att överblicka större kunskapsfält och utveckla en analytisk förmåga och ett alltmer vetenskapligt sätt att arbeta och tänka.

I gymnasieförordningen regleras den garanterade undervisningstiden och begreppet undervisningstid definieras som "tid för arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning". I samma förordning anges också att elevernas skolarbete skall förläggas måndag–fredag och skall vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt (detta gäller dock inte fristående skolor).

Dessutom grundar sig granskningen på forskningsresultat och beprövad erfarenhet inom området. I en forskningsöversikt om individualisering i undervisningen konstateras att den individualisering som framför allt är framträdande i skolan är ansvarsindividualisering i form av självstudier. Trots att styrdokumentet specificerar att det är viktigt att ta fasta på att elever lär på olika sätt beskriver forskningen att skolans undervisningsstrategier snarare har krympt än vidgats under årens lopp. Dessutom framgår det att en hög andel individuellt arbete får till följd att eleverna blir mindre engagerade i skolarbetet och att det också finns ett samband mellan en ökad andel eget arbete och sämre studieresultat. Annan forskning lyfter fram betydelsen av en aktiv och pådrivande lärare som förmår att utforma undervisningen så att den fungerar för olika elever och därmed har en positiv inverkan på resultaten.

I en kunskapsöversikt av undervisningen i naturorienterade ämnen i den svenska grundskolan visar Skolverket att eget undersökande inte gynnar elevers lärande och förståelse av naturvetenskap. Kunskapsöversikten beskriver i stället att lärarstöd är viktigt, och att undervisning där elever förväntas upptäcka saker själva är ineffektiv. Skolverket menar att detta resultat stämmer väl överens med den internationella forskningen på området. I den nyligen publicerade rapporten "*TIMS Advanced*" framgår det att svenska elever på gymnasiet kraftigt försämrat sina resultat i matematik och fysik. Skolverket lyfter det faktum att svenska elever ägnar relativt mycket tid åt individuellt arbete på lektionerna som en möjlig bidragande orsak.

I Skolverkets rapport "*Självkänslan och skolans vardag*" berörs ämnet tidsanvändning och dess koppling till elevers arbetssituation och självstudier. Elevernas svar på en enkätstudie som redovisas i rapporten tyder på att eleverna inte klarar av att planera i tillräcklig utsträckning. Det är även tydligt från studien att skolmotivationen ökar med ökande behärskning av tidsplanering.